

СХВАЛЕНО

рішенням педагогічної ради

Мар'янівського ліцею Мар'янівської селищної ради

Луцького району Волинської області

протокол №1 від 28.08.2026 р

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом від 31.08.2026 № 191

ПОЛОЖЕННЯ

про протидію та запобігання булінгу

в Мар'янівському ліцеї

Мар'янівської селищної ради

Луцького району Волинської області

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає механізми запобігання, виявлення, реагування та унеможливлення випадків насильства, жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування) та інших форм порушення прав дитини у Мар'янівському ліцеї Мар'янівської селищної ради Луцького району Волинської області.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню), а також із дотриманням вимог оновленої нормативно-правової бази:

- **Постанови Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 р. №658** «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- **Постанови Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 р. №1513** «Про затвердження порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- **Постанови Кабінету Міністрів України від 01 червня 2025р. № 585** «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження»(із змінами);
- **Наказу Міністерства освіти і науки України від 18 червня 2026р. № 961** (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 24 липня 2026 р. за №1078/46472) «Про внесення змін до Порядку реагування на випадки булінгу(цькування) та Порядку застосування заходів виховного впливу»;
- **Наказу Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2026р. № 936** щодо оновлення Порядку застосування заходів виховного впливу в закладах освіти (внесеного до Порядку №1646).

1.3. **Метою Положення** є забезпечення функціонування ефективної комплексної системи унеможливлення будь-якого виду насильства, булінгу та жорстокого поводження з дітьми, створення безпечного інклюзивного та мотивуючого освітнього середовища, вільного від насильства, залякування, приниження людської гідності та дискримінації, а також забезпечення невідкладного інформування, оперативного розгляду та реагування на будь -які факти чи підозри щодо порушення прав дитини.

1.4. Дія Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу ліцею.

II. Основні терміни і визначення

2.1. Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

2.2. Насильство над дитиною - будь-які навмисні чи ненавмисні дії або бездіяльність з боку батьків, опікунів чи інших людей, які завдають шкоди фізичному чи психічному здоров'ї, емоційному чи соціальному розвитку дитини.

Види насильства:

- **Економічне насильство** – форма насильства, що включає умисне позбавлення майна, житла, їжі, обмеження у доступі до власних коштів чи заборона використовувати власні кошти так, як ви вважаєте за потрібне; відбирання коштів та документів; обмеження у можливості працевлаштування, заборона навчатися чи працювати; пошкодження майна, шантаж, примушування передати право власності на рухоме та нерухоме майно жертви; приниження жертви та психологічний тиск через перевагу у матеріальній власності.
- **Психологічне насильство** – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.
- **Сексуальне насильство** – форма насильства вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи, примушування до акту сексуального характеру, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості дитини.

- **Фізичне насильство** - форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2.3. Жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, у тому числі домашнього насильства, занедбання чи недбале ставлення, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, вербування, переміщення, переховування, передача або утримання дитини з метою експлуатації.

2.4. Булінг (цькування) – діяння або бездіяльність учасників освітнього процесу, які полягають у фізичному, психологічному, сексуальному, економічному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій (кібербулінг), що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого була або могла бути завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

2.5. Заходи виховного впливу – узгоджена система індивідуалізованих педагогічних, психолого-педагогічних та коригувальних заходів, спрямованих на усвідомлення здобувачем освіти недопустимості насильницької поведінки, відновлення порушених вправ потерпілого та формування відповідальної поведінки (згідно з оновленим Порядком №1646 на виконання наказів МОН № 936 та № 961).

2.6. Відповідальна особа за унеможливлення насильства (Захисник) – уповноважений працівник ліцею, призначений наказом директора, який здійснює координацію роботи з прийому повідомлень, первинного реагування, обліку інцидентів та взаємодії із суб'єктами соціального захисту і поліцією.

III. Завдання та принципи діяльності

3.1. Основними завданнями Мар'янівського ліцею щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження є:

1. Впровадження типових стандартів та процедур, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми відповідно до Постанови КМУ від 04.06.2025 № 658.
2. Формування у працівників, учнів та батьків відповідального ставлення до недопущення насильства, жорстокого поводження та булінгу.
3. Поширення культури нульової толерантності до будь-яких проявів

наси́льства, залякування чи дискримінації.

4. Систематичний **аналіз** та моніторинг фізичного та емоційно-психологічного середовища ліцею.
5. Визначення обов'язків та відповідальності всіх учасників освітнього процесу щодо дотримання правил безпечної поведінки.
6. Забезпечення негайного інформування Національної поліції, Служби у справах дітей Мар'янівської селищної ради та Центру надання соціальних послуг про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми відповідно до Постанови КМУ від 19.11.2025 № 1513 та Постанови КМУ № 585.

IV. Заходи щодо запобігання, виявлення та реагування (згідно з Постановами КМУ №658, №1513 та Наказами МОН №936,961)

4.1. З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми в ліцеї систематично впроваджуються такі заходи:

1) Превентивні заходи (відповідно до Постанови КМУ №658):

- Затвердження та ведення уніфікованої форми первинного повідомлення про підозру/випадок насильства щодо дитини (Додаток 1).
- Затвердження та систематичне ведення Журналу обліку заяв, повідомлень та внутрішніх інцидентів (Додаток 2).
- Проведення щорічного оцінювання ризиків насильства та анонімного опитування/анкетування серед учнів та батьків. (Додатки 3,4).
- Формування у здобувачів освіти навичок ненасильницького спілкування, емоційного інтелекту, медіаграмотності та подолання конфліктів.
- Врахування ризиків насильства та жорстокого поводження під час прийняття працівників на роботу (зокрема ситуаційна співбесіда та перевірка за Єдиним реєстром осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи).

2) Заходи з виявлення та реагування (відповідно до Постанови КМУ №1513 та Постанови КМУ №585):

- **Забезпечення функціонування** різноманітних, доступних і безпечних способів подання повідомлень (письмові заяви, телефонний зв'язок, електронна пошта, скринька довіри, анонімні звернення).
- **Невідкладне реагування:** у разі виявлення безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини (наявність тілесних ушкоджень, гострий психологічний шок) працівник ліцею негайно викликає бригаду швидкої медичної допомоги та наряд Національної поліції України.
- **Строки інформування:** У разі виявлення ознак насильства або отримання

заяви директор ліцею протягом **1 години** повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції та Службу у справах дітей Мар'янівської селищної ради, а також надає допомогу відповідно до Порядку № 585.

- Якщо кривдником є батьки або інші законні представники, повідомлення батьків не здійснюється до залучення Служби у справах дітей.

3) Навчання та підвищення обізнаності:

- Проведення регулярних інформаційно-просвітницьких бесід для здобувачів освіти щодо їхніх прав та алгоритмів звернення за допомогою.
- Організація тренінгів для педагогів щодо розпізнавання ознак психологічної травми, насильства, недбалого ставлення та правил протидії кібербулінгу.
- Залучення батьків до заходів з питань відповідального батьківства та ненасильницьких методів виховання.

4) Моніторинг та оцінка:

- Проведення внутрішніх самоперевірок та оцінки ефективності вжитих заходів безпеки.
- Аналіз кожного зареєстрованого інциденту з метою усунення системних причин його виникнення.

V. Комісія з розгляду випадків насильства та булінгу (згідно з Наказом МОН № 961)

5.1. Для всебічного розгляду випадків насильства, жорстокого поводження або булінгу (цькування) наказом директора ліцею створюється Комісія з розгляду випадків насильства та булінгу (далі Комісія).

5.2. Склад Комісії затверджується щорічно і включає: директора (або заступника), практичного психолога, соціального педагога, педагогічних працівників, а також (за згодою) представників ювенальної превенції, служби у справах дітей, батьківської громади.

5.3. Засідання Комісії скликається не пізніше ніж протягом **3 робочих днів** з дня надходження заяви або повідомлення.

5.4. Комісія проводить всебічне з'ясування обставин, збирає пояснення учасників (з дотримання вимог щодо недопущення повторного травматизму дитини), організовує психологічну допомогу, також розробляє рекомендації щодо вжиття заходів виховного впливу та психолого-педагогічного супроводу. Комісія не встановлює юридичного факту булінгу (це робить виключно суд) .

VI. Порядок застосування заходів виховного впливу (згідно з Наказами МОН № 936 та № 961, Порядок № 1646)

6.1. Якщо встановлено факт вчинення булінгу або насильства, до здобувача освіти, який вчинив правопорушення, застосовуються Заходи виховного впливу відповідно до оновленого Порядку № 1646 (у редакції Наказів МОН № 936 та № 961).

6.2. Заходи виховного впливу спрямовані на корекцію поведінки, усвідомлення наслідків своїх дій, відновлення стосунків у колективі та формування емпатії. Вони не можуть мати характеру покарання, приниження честі та гідності дитини.

6.3. Види заходів виховного впливу включають:

- Проходження здобувачем освіти індивідуальних або групових консультацій з практичним психологом за спеціальними корекційними програмами;
- Залучення до відновних практик (шкільна медіація, кола примирення) за наявності добровільної згоди всіх сторін конфлікту;
- Виконання суспільно корисних або колективних проєктів у межах ліцею, спрямованих на розвиток командної роботи та соціальної відповідальності;
- Розробку та реалізацію індивідуального плану корекції поведінки здобувача освіти під контролем психолого-педагогічної служби та батьків.

6.4. Батьки (законні представники) дитини, яка вчинила насильство або булінг, зобов'язані сприяти виконанню заходів виховного впливу та брати участь у консультативних зустрічах.

VII. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

7.1. Працівники ліцею мають право на захист професійної честі та гідності, а також на захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, дискримінації та експлуатації.

7.2. Обов'язки адміністрації ліцею:

1. Забезпечити функціонування безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження.
2. Ознайомити всіх працівників із цим Положенням під підпис протягом 5 робочих днів з дня прийняття на роботу.
3. Розглядати заяви та повідомлення про випадки насильства невідкладно, але не пізніше ніж протягом **24 годин**.
4. Забезпечити письмове інформування Національної поліції та Служби у справах дітей Мар'янівської селищної ради протягом 1 доби з моменту виявлення факту насильства (згідно з Постановою КМУ №1513).

5. Не допускати до роботи осіб, які мають судимість або інформацію в Єдиному реєстрі осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

6. Забезпечити проведення навчань та тренінгів для учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству.

7.3. Обов'язки педагогічних працівників:

1. У разі виявлення ознак насильства вжити невідкладних заходів для його припинення.

2. Протягом 1 години повідомити адміністрацію ліцею про виявлений випадок чи підозру.

3. Надати у разі потреби першу домедичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу та поліцію.

4. Дотримуватися правил фізичного контакту: не допускати безпосереднього фізичного контакту з дитиною, якщо він є обґрунтовано необхідним змістом діяльності. У разі необхідності фізичного контакту (наприклад, спортивні вправи, надання допомоги) такий контакт проводиться у присутності не менше ще однієї повнолітньої особи або у відкритому приміщенні.

7.4. Здобувачі освіти мають право на: безпечні умови навчання, повагу до своєї гідності, захист від будь-яких форм насильства, булінгу, дискримінації та отримання психолого-педагогічної допомоги у разі потрапляння у складну ситуацію.

7.5. Здобувачі освіти зобов'язані: поважати гідність і права інших осіб, дотримуватися етичних норм та негайно повідомляти педагогів або батьків про відомі їм факти насильства чи загрози безпеці інших дітей.

VIII. Відповідальність та міжвідомча взаємодія

8.1. Особи, причетні до вчинення насильства, жорстокого поводження з дітьми або булінгу, притягуються до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної або кримінальної відповідальності згідно із законодавством України.

8.2. Неповідомлення керівником ліцею уповноваженим підрозділам Національної поліції України про випадки насильства чи булінгу тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

8.3. Заклад освіти здійснює тісну міжвідомчу взаємодію із Службою у справах дітей Мар'янівської селищної ради, Ювенальною превенцією, Центром надання соціальних послуг, закладами охорони здоров'я та центрами з надання безоплатної правничої допомоги.

IX. Порівняльний аналіз змінених норм (Правова матриця оновлень)

Нижче наведено порівняльну таблицю положень минулорічної редакції (від 2025 р.) та оновлених вимог нормативно-правових актів 2025-2026 р.р., що реалізовані у даному Положенні:

Елемент/Напрямок	Минулорічна редакція (2025 р.)	Оновлена нормативна база (2025-2026 рр.)	Використання в новому Положенні
Нормативне підґрунтя	Базувалося на Постановах КМУ №658 (2018р.), №585 (2020р.) та Наказі МОН №1646 (2019 р.)	Постанова КМУ №658(04.06.2025), Постанова КМУ №1513 (19.11.2025), Накази МОН №936 та №961 (червень 2026 р.)	Повністю оновлено Розділ I (п.1.2), перераховано діючі нормативні акти станом на 2026 р.
Реагування та інформування	Загальне інформування протягом доби без чітких первинних часових рамок	Постанова КМУ №1513: чітке розмежування – негайний виклик швидкої, поліції при загрозі; інформування керівника протягом 1 години; письмовий сигнал в ССД та поліцію протягом 24 годин	Внесено чіткі годинні рамки у Розділ IV (п.4.2) та Розділі VII (п.7.2, 7.3)
Розгляд випадків та Комісія	Комісія розглядала випадки за загальною процедурою розгляду звернень громадян	Наказ МОН №961: чітко регламентовано роботу Комісії з розгляду випадків насильства та булінгу, строки скликання (3 робочі дні), дотримання принципів інформування про булінг	Створено окремий «Розділ V» - Комісія з розгляду випадків насильства та булінгу

Заходи виховного впливу	Загальні профілактичні бесіди та виховні заходи	Наказ МОН №936 та №961(Порядок №1646):вичерпний перелік заходів – відновні практики, шкільна медіація, індивідуальні корекційні програми психолога, суспільно корисні проекти	Створено окремий «Розділ VI» з конкретними видами заходів виховного впливу та обов’язків батьків
Запобігання та перевірка персоналу	Загальний запит інформації при прийнятті на роботу	Постанова КМУ №658:обов’язкова перевірка за Єдиним реєстром осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи малолітніх, ситуаційне опитування	Закріплено в Розділі IV (п.4.1) та Розділі VII (п.7.2)

Х. Прикінцеві положення

10.1. Це Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом директора Мар’янівського ліцею після схвалення педагогічною радою.

10.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться у порядку, встановленому для його прийняття.

Додаток 1

до Положення про запобігання та протидію булінгу

Директору Мар'янівського ліцею
Чонці Неонілі Євгенівні

(ПІБ заявника, посада, статус)

(адреса проживання, телефон, e-mail)

Заява

про випадок (або підозру) насильства, жорстокого поведіння або булінгу
(цькування)

Повідомляю про факт, наявність підозри щодо вчинення насильства, жорстокого поведіння, булінгу (цькування) (необхідне підкреслити), що стався «_____» _____ 202__ р. о _____:_____ год. у (вказати місце: приміщення ліцею, подвір'я, мережа Інтернет, тощо) _____

Обставини та події, які склалися: _____

Відомості про постраждалу особу (потерпілого): ПІБ, клас _____

Відомості про ймовірного кривдника (булера): ПІБ, клас _____

Свідки (спостерігачі) за наявності: _____

Дата «_____» _____ 202__ р.

Підпис:

Додаток 2

до Положення про запобігання та протидію булінгу

Журнал обліку заяв, повідомлень та внутрішніх інцидентів насильства та булінгу

[illegible]

Анкета для учнів 5-11 класів

«Насильство, булінг та безпека освітнього середовища»

Привіт! Пройди, будь ласка, це анонімне опитування. Нам важливо знати твою думку про безпеку та атмосферу в нашому ліцеї. Відповідай щиро, тут немає правильних чи неправильних відповідей».

1. **Чи почуваєшся ти безпечно** у нашому ліцеї під час уроків та на перервах?
 Так / Скоріше так, ніж ні / Скоріше ні / Ні
2. **Як ти оцінюєш стосунки** між учнями у твоєму класі?
 Дружні / Спокійні / Напружені / Конфліктні
3. **Чи доводилося тобі бачити** прояви агресії або знущань над кимось із учнів цього року?
 Часто / Іноді / Рідко / Ніколи
4. **Чи знаєш ти**, що таке булінг (цькування)?
 Так, добре розумію / Чув(-ла), але не все знаю / Ні
5. **Які види булінгу**, на твою думку, найчастіше зустрічаються серед підлітків? (Можна обрати кілька варіантів)
 Образи, прізвиська, погрози (словесний)
 Бійки, поштовхи, псування речей (фізичний / економічний)
 Ігнорування, бойкот, поширення чуток (соціальний)
 Образи в інтернеті та соцмережах (кібербулінг)
6. **Чи зазнавав(-ла) ти особисто** образ, приниження чи булінгу з боку однолітків у школі?
 Так / Раніше було, зараз немає / Ні
7. **До кого б ти звернувся(-лась)**, якби зіткнувся(-лась) із насильством або булінгом щодо себе?
 До батьків або родичів
 До друзів чи однокласників
 До класного керівника або психолога
 Ні до кого, намагатимуся розібратися сам(-а)

Анкета для учнів 1-4 класів

«Чи відчуваюся я у безпеці?»

Привіт! Подумай над запитаннями нижче та обери відповідь, яка тобі найбільше підходить. Твої відповіді допоможуть зробити ліцей ще кращим і безпечнішим для тебе.

1. З яким настроєм ти зазвичай ідеш до школи?

- ☒ Завжди з радістю та гарним настроєм
- ☐ По-різному / байдуже
- ☐ Сумно або тривожно

2. Чи відчуваєш ти в безпеці, коли перебуваєш у школі чи класі?

- ☒ Так, завжди відчуваюся в безпеці
- ☐ Іноді буває тривожно
- ☐ Ні, часто відчуваюся не в безпеці

3. Чи знаєш ти, куди треба йти та що робити під час повітряної тривоги?

- ☒ Так, добре знаю і вмію це робити
- ☐ Не дуже добре пам'ятаю / сумніваюся
- ☐ Ні, не знаю

4. Як до тебе ставляться вчителі та інші дорослі в школі?

- ☒ Завжди добре, справедливо й з повагою
- ☐ Іноді бувають занадто суворими
- ☐ Часто відчуваюся ображеним (-ою)

5. Чи дружні та спокійні стосунки у вас у класі з іншими дітьми?

- ☐ Так, ми дружимо і допомагаємо одне одному
- ☐ Іноді бувають сварки чи суперечки
- ☐ Ні, часто хтось свариться або ображає інших

6. Чи є в школі дорослий, до якого ти можеш звернутися по допомогу, якщо тобі страшно чи сумно?

- ☒ Так, я знаю до кого звернутися (вчитель, батьки, психолог)
- ☐ Я не впевнений (-а), чи допоможуть
- ☐ Ні, мені здається, що ніхто не допоможе